

Svar på oppdrag fra Mattilsynet om merking av sukker/tilsatt sukker i EU

Oppdraget fra Mattilsynet

Mattilsynet viser til *The setting of nutrient profiles for foods bearing nutrition and health claims* pursuant to Article 4 of the Regulation (EC) No 1924/2006 Scientific Opinion of the Panel on Dietetic Products, Nutrition and Allergies (Request N° EFSA-Q-2007-058) Adopted on 31 January 2008.

Mattilsynet har i lengre tid hatt fokus på merking av tilsatt sukker i forbindelse med arbeid med ny merkeinformasjonsforordning og gjennomgang av Codex Alimentarius retningslinjer for merking av hensyn til WHO's globale strategi. Mattilsynet mener at for å kunne begrense inntaket av tilsatt sukker må forbruker få informasjon.

WHO's globale strategi for kosthold, fysisk aktivitet og helse:

- achieve energy balance and a healthy weight
- limit energy intake from total fats and shift fat consumption away from saturated fats to unsaturated fats and towards elimination of trans-fatty acids
- increase consumption of fruits, vegetables and legumes, whole grains and nuts
- limit intake of free sugars (The term “free sugars” are used in the report from the Expert Consultation and refers to all monosaccharides and disaccharides added to foods by the manufacturer, cook or consumer, plus sugars naturally present in honey, syrups and fruit juices).
- limit salt (sodium) consumption from all sources and ensure that salt is iodized

WHO strategien, slik Mattilsynet oppfatter den, er relatert til ulike risikofaktorer i blant annet kosten og hele befolkningen. Tiltakene som er foreslått i strategien skal virke sammen for en bedret helse i befolkningen totalt.

EFSA-rapporten, slik Mattilsynet oppfatter den, har fokus ut i fra kategorier og enkeltprodukter og skal danne et grunnlag for bruk av påstander om disse produktene relatert til individet som skal bruke dem og deres helse.

I henhold til Mattilsynet, bruker EU kommisjonen EFSA-rapporten som argument for at det ikke er relevant å merke tilsatt sukker. Kommisjonen viser til at EFSA-rapporten sier det kun er totalt sukkerinnhold som er relevant, og at kroppen ikke skiller på tilsatt sukker og naturlig sukker.

Mattilsynet stiller spørsmål ved om det er naturlig å bruke uttalelsene i EFSA-rapporten som argumentasjon mot tiltakene i WHO rapporten?

Mattilsynet ber om at VKM vurderer ”terms of reference” i EFSA-rapporten og dens konklusjon - i forhold til om det er riktig å bruke uttalelsene i denne som et motargument til tiltakene skissert i WHO's globale strategi.

Svar fra VKM

Faggruppe 7 har vurdert EFSA-rapporten *The setting of nutrient profiles for foods bearing nutrition and health claims* (Adopted on 31 January 2008).

Mandatet for EFSA-rapporten er:

“The European Commission requests the European Food Safety Authority to provide relevant scientific advice for the setting of nutrient profiles focusing in particular on:

- (i) whether profiles should be set for food in general and/or categories of food;*
- (ii) the choice and balance of nutrients to be taken into account;*
- (iii) the choice of reference quantity/basis for profiles;*
- (iv) the approach to the calculation of the profiles, and*
- (v) the feasibility and testing of a proposed system.”*

Følgende tekst er hentet fra bakgrunnskapitlet i EFSA-rapporten:

“The adoption of nutrient profiles as a criterion for permitting products to make claims is an innovative step that aims to benefit both the consumers and the food manufacturers by ensuring that claims do not mask the overall nutrient content of the products and encouraging manufacturers to improve the nutritional quality of their products. This should favour the development of products whose composition helps consumers to follow current scientific advice, as to the overall nutrient balance to be aimed at day by day. This in turn is expected to help stem the increasing levels of obesity and of non-communicable diseases that today are of major public health concerns.

The setting of nutrient profiles is an exercise that should take into account dietary recommendations, public health considerations, generally accepted scientific evidence relative to the relationship between diet, nutrition and health as well as other considerations of an industrial/commercial, cultural and dietary/culinary nature. Profiles should also, however, permit product innovation and should take into account the variability of dietary habits and traditions and the fact that dietary changes take time.”

Faggruppen tolker dette slik at ernæringsprofiler skal fastsettes på grunnlag av blant annet vitenskapelig dokumentasjon for sammenhenger mellom ulike kostholds faktorer og helse, herunder sukker og tilsatt sukker.

Nedenfor følger kommentarer til den vitenskapelige gjennomgangen av sammenhenger mellom sukker, tilsatt sukker og helse i EFSA-rapporten:

I rapporten er sammenhengen mellom tilsatt sukker og karies vektlagt, herunder frekvens av inntak av matvarer/drikke tilsatt sukker. Faggruppen støtter de konklusjonene som er gjort for sammenhenger mellom tilsatt sukker og karies/tannhelse, men er av den oppfatning at det er flere sammenhenger mellom sukker (inkludert tilsatt sukker) og helse som ikke er belyst i EFSA-rapporten.

I rapporten står det at energitetthet i matvarer er avhengig av matvarens innhold av fett og vann (andre avsnitt s 21). Dette er ikke i samsvar med WHO's rapport *Diet, nutrition and prevention of chronic diseases, 2003* hvor energitett mat er beskrevet på følgende måte: *Energy-dense and micronutrient-poor foods tend to be processed foods that are high in fat and/or sugars.*

I tabell 7 i kapittel 5.2.4 i WHO rapporten framgår det at det er overveiende sannsynlig (convincing) at det er en sammenheng mellom inntak av energitett kost og fedme, og at sannsynligheten er økende – dvs at dokumentasjonen for denne sammenhengen er økende. Videre står det at det er en sannsynlig sammenheng mellom markedsføring av energitette matvarer, fastfood, høyt inntak av sukkerholdige drikker og overvekt/fedme. Også i rapporten *Food, nutrition and Physical activity, and the prevention of cancer (WCR, 2007)* står det i anbefalingene at inntak energitett mat bør begrenses: *Evidence shows that foods and diets high in energy, particular those that are highly processed, and sugary drinks, increase the risk of overweight and obesity.* I en fotnote til dette utdraget er *sugary drinks* beskrevet som drikker med tilsatt sukker.

Faggruppen mener at EFSA-rapporten er mangelfull når det gjelder gjennomgang av sammenhenger mellom sukker (også tilsatt sukker) og helse, og særlig er sammenhengen mellom inntak av sukkerholdige drikker og overvekt ikke godt nok beskrevet. Denne sammenhengen er altså ansett for å være overveiende sannsynlig i WHO-rapporten og det er heller ikke tilstrekkelig vektlagt at det er en sammenheng mellom inntak av energitette matvarer og overvekt/fedme. Sukker (tilsatt sukker) er en viktig medvirkende faktor til energitetthet.

I EFSA-rapporten hevdes det videre at det stort sett bare finnes tilgjengelige data for innhold av totalt sukker i matvarer, og ikke tilsatt sukker (første avsnitt s 21). Faggruppen er av den oppfattelse av at det varierer mellom medlemslandene, og at noen land har gode data på tilsatt sukker, for eksempel Norge.

Faggruppen har merket seg at EFSA har valgt å anbefale en ”matvaregruppe-tilnærming” når det gjelder sukker; sitat: *”Total sugar content might be included for particular food groups, e.g. beverages, and foods that might be consumed with a high frequency, such as confectionary product”*. For de øvrige stoffene som skal inngå i vurdering av ernæringsprofil, er det imidlertid foreslått en ”terskelverdi-tilnærming”. Det er uklart hvorfor sukker bør vurderes annerledes enn de øvrige stoffene.

Kort om til tilsatt sukker i Norge

Brus og saft er de viktigste kildene til sukker i Norge (45% av det samlede sukkerinntaket for 13-åringer) (Ungkost, 2000). Sammen med godteri og sjokolade bidrar brus og saft med

mesteparten av sukkeret i alle aldersgrupper (Norkost, 1997 og Ungkost, 2000). Bidrag fra matvarekategorier sukker og honning; kaker; frukt, bær og juice; melk, fløte og is varierer noe mellom de ulike aldersgruppene i befolkningen.

Oppsummering

- Sukkerets betydning for helsen (også tilsatt sukker, jf energitette matvarer) må løftes opp på nivå med WHO, WCR
- Det vil være viktig å skille mellom totalt sukker og tilsatt sukker i flere matvarekategorier